

GAST AAN HET WOORD 9 - JANNES MULDER: DE STIJL VAN UITVAART; IS DAAR IETS MIS MEE?

Jannes Mulder (1940) heeft een grote interesse in begraafplaatsen.

Hij was internist-oncoloog in de Daniel de Hoedkliniek in Rotterdam en daarna werkzaam op het Ministerie van Volksgezondheid.

Na zijn pensionering in 2005 verricht hij onderzoek naar geritualiseerde gewoonten en rituelen.

Samen met Rita Hulsman schreef hij het boek 'Begraven in Rotterdam en omstreken'

Uitvaartceremoniën zijn niet statisch of tijdloos. Het gaat mij om de richting waarin de verandering gaat. Tegenwoordig kunnen plechtigheden in de publieke ruimte zeer individualistisch, bijna zonder inhoudelijke boodschap zijn. Bijvoorbeeld de publieke uiting van 'spijt'. Dat lijkt soms meer op een gebaar van zelfbevestiging dan op een ritueel waar vergeving aan de orde komt. Waar zijn de noties als geloofwaardigheid, onderlinge verbondenheid, delend en helend gebleven of staan narcisme, exhibitionisme en consumentisme op de voorgrond? De verandering binnen rituele handelingen in de richting van meer theater en minder spiritualiteit zien we vooral bij rituelen rond overgangen als geboorte, huwelijk en overlijden. Bij een begrafenis gaat het meer en meer om de aanwezigen en steeds minder om de *rite de passage* van de dode die moest loslaten en nu definitief van de levenden weg is. De verzamelde achterblijvers bewenen zich zelf in plaats van de overledene.

Voorbeelden van kitsch rond begraven zijn het uitvaartdiner, de video waarin de overledene afscheid neemt van het aanwezige bezoek, de voorgedragen biografie opgesteld door een ingehuurde tekstschrijver, het optreden van dichters bij anoniem begraven zwervers, de aanwezigheid van een rouwclown, een capsule met as van de overledene onderhuids als grafmonument narcistisch met je meedragen. De industrie voor funeraria draait op volle toeren. Waarbij je moet denken aan een gekristalliseerde druppel DNA van je dierbare op de schoorsteenmantel of van de as van de overledene een diamant laten maken. Rond de dood geldt in toenemende mate 'Kijk eens!'. Indien groots en meeslepend theater, vastgelegd en reproduceerbaar het spirituele element van de uitvaart verdringt, dreigt kantje bord. Van mij mag het allemaal een tandje minder. Wat het laatste overgangsritueel betreft, liever meer 'in stilte' begraven en gedenken dan een uitvaart met rafelranden.

Mijn website: www.rituelenjannesmulder.nl